

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Hotărâre tradusă și redactată de către Direcția agent guvernamental.
Ea poate suferi modificări de formă.

SECȚIA A DOUA

CAUZA STOIANOGLO v. REPUBLICA MOLDOVA (Cererea nr. 19371/22)

HOTĂRÂRE

Art. 6 § 1 (civil) • Accesul la o instanță • Lipsa controlului judiciar al suspendării automate, intervenite prin efectul legii, din funcția de Procuror General, pentru o perioadă mai mare de doi ani, în momentul inițierii urmăririi penale în privința sa • Art. 6 § 1 aplicabil • Contestarea reală și serioasă a unui „drept” în legislația națională • Prima condiție a testului *Eskelinen* întrunită, nicio dispoziție legală internă nu permitea reclamantului să conteste măsura respectivă • Legislația națională ulterior modificată, pentru a oferi Consiliului Superior al Procurorilor posibilitatea de a verifica oportunitatea menținerii sau anulării unei asemenea măsuri • Cea de-a doua condiție a testului *Eskelinen* nu a fost îndeplinită, imposibilitatea reclamantului de a se adresa în instanță nu a fost justificată de motive obiective legate de interesul Statului • Exigența de independență prevăzută la Art. 6 § 1 aplicată judecătorilor și instanțelor, nu și procurorilor • Linia clară dintre judecători și procurori nu poate fi marcată cu referire la necesitatea protejării împotriva ingerinței arbitrare în funcțiile lor din partea autorităților publice • Supravegherea de către un organ judiciar independent a măsurilor precum eliberarea din funcție, capabilă să asigure în mod eficient o asemenea protecție • Procurorii plasați expres în aceeași situație ca și judecătorii în legislația națională, cu referire la independența lor • Justificarea insuficientă în prezenta cauză a simplei temeri de influențare de către Procurorul General suspendat a procesului penal împotriva lui • Încălcarea a însăși esenței dreptului de acces la o instanță

STRASBOURG

24 octombrie 2023

DEFINITIVĂ
24 ianuarie 2024

Această hotărâre a devenit definitivă în conformitate cu Articolul 44 § 2 din Convenție. Ea poate suferi modificări de formă.

© Această traducere îi aparține Direcției agent guvernamental din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova. Originalul se găsește în baza de date HUDOC. Orice preluare a textului se va face cu următoarea mențiune: „Traducerea acestei hotărâri a fost efectuată de către Direcția agent guvernamental din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova”.

În cauza Stoianoglo v. Republica Moldova,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a doua), întrunită într-o Cameră compusă din:

Arnfinn Bårdsen, *Președinte*,

Jovan Ilievski,

Egidijus Kūris,

Pauliine Koskelo,

Frédéric Krenc,

Diana Sârcu,

Davor Derenčinović, *judcători*,

și Hasan Bakırcı, *Grefier al Secției*,

Având în vedere cererea (nr. 19371/22) *versus* Republica Moldova, prin care un cetățean moldovean, dl Alexandr Stoianoglo („reclamantul”), a sesizat Curtea la 19 ianuarie 2022 în conformitate cu Articolul 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”),

Având în vedere decizia, pe de o parte, de a comunica Guvernului Republicii Moldova („Guvernul”) plângerea referitoare la accesul la o instanță, bazată pe pretinsa imposibilitate a reclamantului de a contesta suspendarea sa din funcție și, pe de altă parte, de a nu adopta o decizie parțială privind plângerea formulată în același context în baza Articolului 13 din Convenție,

Având în vedere decizia de a respinge cererea Guvernului privind recuzarea judecătorului ales în numele Statului reclamat (Articolul 28 § 2 lit. d) din Regulament),

Având în vedere observațiile părților,

Deliberând în secret la 3 octombrie 2023,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

INTRODUCERE

1. Cererea se referă la pretinsa imposibilitate a reclamantului, Procuror General, de a contesta măsura suspendării din funcție care i-a fost aplicată în momentul inițierii urmăririi penale împotriva sa. El invocă Articolele 6 § 1 și 13 din Convenție.

ÎN FAPT

2. Reclamantul s-a născut în anul 1967 și locuiește în Chișinău. El a fost reprezentat de către dl V. Munteanu, avocat.

3. Guvernul a fost reprezentat de către Agentul său, dl D. Obadă.

I. NUMIREA RECLAMANTULUI ÎN CALITATE DE PROCUROR GENERAL

4. Fiind deputat în Parlamentul Republicii Moldova în perioada 2009-2014 și Președinte al Comisiei parlamentare pentru securitate națională, apărare și ordine publică, la 29 noiembrie 2019 reclamantul a fost numit, în urma unui concurs public de selecție, Procuror General pentru un mandat de șapte ani.

II. SESIZAREA DEPUȘĂ DE CĂTRE DEPUTATUL L.C. ÎN FAȚA CONSILIULUI SUPERIOR AL PROCURORILOR („CSP”)

5. La 30 septembrie 2021, L.C., deputat și Președinte al Comisiei parlamentare pentru securitate națională, apărare și ordine publică, a sesizat CSP cu o plângere referitoare la fapte pretins comise de către reclamant, care erau susceptibile de a sta la baza mai multor infracțiuni (abuz în serviciu, corupere pasivă, darea declarațiilor mincinoase și depășirea atribuțiilor de serviciu).

6. În același timp, L.C. a cerut CSP să desemneze, potrivit prevederilor Codului de procedură penală („CPP”), un procuror responsabil să investigheze pretinsele fapte (paragraful 21 de mai jos).

III. ÎNȚIEREA URMĂRIIRII PENALE ÎMPOTRIVA RECLAMANTULUI ȘI MĂSURA DE SUSPENDARE DIN FUNCȚIE APLICATĂ LUI

7. La 5 octombrie 2021, după ce l-au audiat pe deputatul L.C. și după ce i-au examinat plângerea sa, CSP a desemnat procurorul V.F. din cadrul Procuraturii Anticorupție pentru a investiga pretinsele fapte. Reclamantul nu a fost audiat de către CSP, care a adoptat hotărârea sa cu o majoritate de voturi (printre opiniile separate figura și cea a Președintelui CSP). Hotărârea adoptată în această privință indica, în pct. 4 din partea sa dispozitivă, că putea fi contestată la Curtea de Apel Chișinău în conformitate cu art. 191 din Codul administrativ (paragraful 20 de mai jos). În aceeași zi, deoarece urma să vorbească în cadrul unei conferințe de presă pe care o organizase, reclamantul a fost reținut și plasat în detenție în izolatorul Inspectoratului de poliție al mun. Chișinău. Ulterior, reclamantul a fost plasat în arest la domiciliu, iar mai târziu el a fost supus liberării sub control judiciar.

8. În aceeași zi, potrivit informațiilor prezentate de către Guvern în observațiile sale cu privire la admisibilitatea cererii, procurorul V.F. a inițiat un proces în privința reclamantului pentru cinci pretinse infracțiuni referitoare la abuz în serviciu, corupere pasivă, darea declarațiilor mincinoase și depășirea atribuțiilor de serviciu. Începând din aceeași zi, astfel cum rezultă din respectivele observații și dintr-o ordonanță emisă de către procurorul V.F. la 7 octombrie 2021, reclamantul a fost suspendat automat din funcția sa,

potrivit art. 55¹ din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la procuratură, care prevedea că, în cazul pornirii urmăririi penale împotriva Procurorului General, el era automat suspendat din funcție în momentul inițierii procesului penal în privința lui (paragraful 17 de mai jos).

IV. CONTESTAREA HOTĂRÂRII CSP

9. La 5 octombrie 2021 reclamantul a contestat în fața Curții de Apel Chișinău hotărârea CSP care desemna procurorul V.F. pentru a investiga pretensele fapte invocate de către deputatul L.C. El a solicitat suspendarea părții din hotărâre care desemna procurorul V.F., argumentând că respectiva hotărâre fusese adoptată în lipsa lui și că procedura nu fusese respectată. În această privință, el a argumentat că era de competența procuraturii să examineze oportunitatea inițierii urmăririi penale, și nu a CSP, care, potrivit lui, nu era un organ de urmărire penală.

10. În această contestație, reclamantul a mai subliniat că el nu avusese posibilitatea de a face cunoștință cu conținutul sesizării depuse de către deputatul L.C., că cererea sa referitoare la amânarea ședinței pentru câteva ore pentru a putea solicita recuzarea a cinci membri ai CSP fusese respinsă și că lui i se refuzase posibilitatea de a răspunde la argumentele înaintate de către autorul sesizării. El a mai prezentat argumentele sale în replică la alegerile invocate în sesizarea sa de către deputatul L.C. și, în final, a cerut Curții de Apel să constate ilegalitatea hotărârii contestate.

11. La 2 noiembrie 2021 Curtea de Apel Chișinău a respins contestația ca inadmisibilă. Pentru a ajunge la această concluzie, ea a notat mai întâi că hotărârea contestată nu era un act administrativ individual, în sensul Codului administrativ. Ea a explicat că, de fapt, desemnarea procurorului V.F. putea fi contestată doar în cazul în care suspendarea din funcție a reclamantului nu putea face obiectul unui alte căi de recurs. Cu toate acestea, instanța a precizat, dat fiind faptul că măsura suspendării din funcție se aplica automat – *id est* fără a fi necesară o hotărâre individuală în acest sens – în momentul inițierii procesului, era necesar, pentru o eventuală contestare a unei asemenea măsuri, de a respecta legislația care reglementa procesul penal. Ea a mai stabilit că hotărârea contestată doar se referea la desemnarea unui procuror responsabil de examinarea faptelor care au stat la baza plângerii penale și nu se referea la admisibilitatea sau oportunitatea procesului, chestiuni care erau de competența instanțelor judecătorești responsabile de aplicarea prevederilor CPP. În final, instanța a stabilit că, în conformitate cu Codul administrativ, raporturile cu autoritățile publice care erau reglementate de legislația penală, astfel cum era valabil și prezentei cauze, nu cădeau sub incidența contenciosului administrativ. Ea a concluzionat că nu era necesar de a examina cererea de suspendare formulată de către reclamant.

12. Reclamantul a contestat această încheiere la Curtea Supremă de Justiție („Curtea Supremă”). Explicând că hotărârea contestată, în măsura în care îl suspenda din funcție și desemna un procuror responsabil să examineze plângerea penală depusă de către deputatul L.P., constituia un act administrativ defavorabil lui, reclamantul s-a plâns de lipsa de acces la o instanță și s-a referit la jurisprudența Curții la acest subiect.

13. Printr-o decizie din 29 decembrie 2021, Curtea Supremă a respins recursul ca nefondat și a menținut încheierea din 2 noiembrie 2021. După ce a reamintit prevederile pertinente din Codul administrativ, precum și cele care reglementau funcționarea CSP, ea a constatat că hotărârea de desemnare a procurorului V.F. pentru a examina plângerea referitoare la reclamant nu constituia un act administrativ individual. Ea a explicat că CSP acționase în calitate de autoritate publică în conformitate cu CPP, o circumstanță care, potrivit Curții Supreme, nu îl plasa față de reclamant într-un raport care putea fi supus controlului în contenciosul administrativ. Mențiunea din hotărârea din 5 octombrie 2021, referitoare la posibilitatea de a fi contestată pe cale administrativă (paragraful 7 de mai sus), ar fi reprezentat o simplă eroare tehnică și nu îi conferea actului respectiv un caracter administrativ, nici nu constituia un motiv de anulare a hotărârii contestate.

14. Aparent, la 26 septembrie 2023 Președintele Republicii Moldova a semnat un decret prin care a eliberat reclamantul din funcția de Procuror General.

CADRUL JURIDIC ȘI PRACTICILE NAȚIONALE PERTINENTE

I. CONSTITUȚIA

15. Partea relevantă cauzei din Constituția Republicii Moldova, în versiunea în vigoare la momentul evenimentelor, stabilește următoarele:

Articolul 124 Procuratura

„(1) Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, ce contribuie la înfăptuirea justiției, apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, societății și statului prin intermediul procedurilor penale și al altor proceduri prevăzute de lege.

(2) Atribuțiile Procuraturii sunt exercitate de procurori.

(3) Competențele, modul de organizare și funcționare a Procuraturii se stabilesc prin lege.”

Articolul 125

Procurorul

„(1) Procurorul General este numit în funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor, pentru un mandat de 7 ani, care nu poate fi reînnoit.

(2) Procurorul General este demis din funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor, în condițiile legii, pentru motive obiective și în temeiul unei proceduri transparente.

(3) Numirea, transferarea, promovarea și demiterea procurorilor ierarhic inferiori se efectuează de către Procurorul General, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor.”

Articolul 125¹

Consiliul Superior al Procurorilor

„(1) Consiliul Superior al Procurorilor este garantul independenței și imparțialității procurorilor.

(2) Consiliul Superior al Procurorilor este constituit, în condițiile legii, din procurori aleși din cadrul procuraturilor de toate nivelurile și din reprezentanți ai altor autorități, instituții publice sau ai societății civile. Procurorii în cadrul Consiliului Superior al Procurorilor constituie o parte importantă.

(3) Consiliul Superior al Procurorilor asigură numirea, transferarea, promovarea în funcție și aplicarea măsurilor disciplinare față de procurori.

(4) Modul de organizare și funcționare a Consiliului Superior al Procurorilor se stabilește prin lege.”

II. STATUTUL PROCURORILOR ÎN SISTEMUL JUDICIAR MOLDOVENESC

16. Sistemul procuraturii din Republica Moldova a făcut obiectul numeroaselor reforme. Actualmente, astfel cum este stabilit în Constituție și în Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, Legea nr. 154 din 5 iulie 2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor și Legea nr. 947-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, sistemul judiciar moldovenesc nu face nicio distincție fundamentală între statutul judecătorului și cel al procurorului.

III. LEGEA CU PRIVIRE LA PROCURATURĂ

17. Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, în redacția în vigoare în momentul în care reclamantul a fost numit Procuror General, stabilește în părțile sale relevante următoarele:

Articolul 34
Inviolabilitatea procurorului

„(...) (4) Urmărirea penală împotriva unui procuror poate fi pornită numai de către Procurorul General. Concomitent (...), Procurorul General sesizează Consiliul Superior al Procurorilor în vederea începerii procedurii disciplinare.

(5) Urmărirea penală împotriva Procurorului General poate fi pornită doar de către procurorul desemnat [în acest scop] de Consiliul Superior al Procurorilor.”

Articolul 55
Suspendarea din funcție

„(1) Procurorul în privința căruia este pornită o urmărire penală poate fi suspendat din funcție de către Procurorul General, cu acordul scris al Consiliului Superior al Procurorilor. (...)

(6) Procurorul poate ataca hotărârea privind suspendarea sa din funcție în instanța de judecată în condițiile legii.”

Articolul 77
Ședințele Consiliului Superior al Procurorilor

„(...) (6) Hotărârile [Consiliului Superior al Procurorilor] se adoptă în ședință publică, cu votul deschis al majorității membrilor prezenți ai Consiliului Superior al Procurorilor.

(7) Hotărârile Consiliului Superior al Procurorilor sunt motivate, sunt semnate de toți membrii prezenți în ședință și se publică (...) pe pagina web oficială a Consiliului Superior al Procurorilor (...).”

18. Prevederile art. 55¹ din Legea cu privire la Procuratură au fost introduse la 24 august 2021 prin Legea nr. 102/2021 (intrată în vigoare la 3 septembrie 2021) pentru modificarea Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură. Acest articol stabilește:

Articolul 55¹
Suspendarea din funcție a Procurorului General

„Mandatul Procurorului General în privința căruia a fost pornită urmărirea penală în condițiile art. 270 alin. (7) din Codul de procedură penală se suspendă de drept pe perioada urmăririi penale. Președintele Republicii, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor, numește un Procuror General interimar pe perioada suspendării în condițiile art. 17 alin. (16) din prezenta lege.”

19. La 6 octombrie 2022, art. 55¹ din Legea cu privire la Procuratură a fost din nou modificat în urma adoptării Legii nr. 280/2022. Acest articol actualmente prevede:

„(1) Procurorul General în privința căruia a fost pornită urmărirea penală (...) se consideră suspendat de drept pentru 3 zile. Până la expirarea termenului dat, Consiliul Superior al Procurorilor se convoacă într-o ședință extraordinară și decide, cu votul majorității membrilor prezenți, asupra menținerii sau încetării suspendării din funcție a Procurorului General. Prevederile art. 55 alin. (4) se aplică în mod corespunzător.

(2) În cazul imposibilității convocării Consiliului Superior al Procurorilor în ședință extraordinară, decizia privind menținerea suspendării din funcție a Procurorului General sau privind încetarea suspendării poate fi luată de președintele Consiliului Superior al Procurorilor. Decizia președintelui Consiliului Superior al Procurorilor urmează a fi validată la ședința imediat următoare a Consiliului Superior al Procurorilor, care se convoacă în termen de cel mult 15 zile de la data luării deciziei respective.”

IV. CODUL ADMINISTRATIV

20. Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 („Codul administrativ”), care era în vigoare la momentul evenimentelor, prevede în partea relevantă următoarele:

Articolul 2

Reglementarea raporturilor administrative

„(...) (3) Prevederile prezentului cod nu se aplică:

(...) b) raporturilor juridice ale autorităților publice (...) în baza Codului contravențional sau Codului penal; (...)”

Articolul 17

Dreptul vătămat

„Drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.”

Articolul 191

Competența jurisdicțională pentru acțiunea în contencios administrativ

„(...)”

(3) Curtea de Apel Chișinău soluționează în primă instanță acțiunile în contencios administrativ împotriva hotărârilor Consiliului Superior al Magistraturii, ale Consiliului Superior al Procurorilor (...).

(5) Curtea Supremă de Justiție soluționează cererile de recurs împotriva hotărârilor, deciziilor și încheierilor curții de apel.”

Articolul 207

Examinarea admisibilității acțiunii în contencios administrativ

„(...)”

(2) Acțiunea în contencios administrativ se declară admisibilă în special când:

(...) e) reclamantul nu poate revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art. 17 (...).”

V. CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ

21. Prevederile relevante cauzei din Codul de procedură penală, în redacția în vigoare la momentul evenimentelor, stabilesc următoarele:

Articolul 262

Sesizarea organului de urmărire penală

„(1) Organul de urmărire penală poate fi sesizat despre săvârșirea sau pregătirea pentru săvârșirea unei infracțiuni (...) prin:

- 1) plângere;
- 2) denunț (...).

(5) Examinarea sesizărilor despre acțiunile Președintelui Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Prim-ministrului și examinarea infracțiunilor comise de către aceștia se face de către Procurorul General sau un procuror desemnat de el. Examinarea sesizărilor despre infracțiunile comise de către Procurorul General se face de către un procuror desemnat de Consiliul Superior al Procurorilor. Organul de urmărire penală care a primit o sesizare despre infracțiunile săvârșite de persoanele menționate este obligat să o trimită imediat pentru examinare Procurorului General sau, după caz, Consiliului Superior al Procurorilor.”

Articolul 270

Competența procurorului la exercitarea urmăririi penale

„(...)

(7) Urmărirea penală împotriva Procurorului General se pornește de către procurorul desemnat de Consiliul Superior al Procurorilor. (...)”

Articolul 313

Plângerea împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații

„(1) Plângerile împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate specială de investigații pot fi înaintate judecătorului de instrucție de către bănuț, învinut, apărător, partea vătămată, de alți participanți la proces sau de către alte persoane drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate de aceste organe, în cazul în care persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plângerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plângerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege.

(2) Persoanele indicate în alin.(1) sunt în drept de a ataca judecătorului de instrucție:

- 1) refuzul organului de urmărire penală:
 - a) de a primi plângerea sau denunțul privind pregătirea sau săvârșirea infracțiunii;
 - b) de a satisface demersurile în cazurile prevăzute de lege;
 - c) de a începe urmărirea penală;
 - d) de a elibera persoana reținută pentru încălcarea prevederilor art. 165 și 166 din prezentul Cod;
 - e) de a elibera persoana deținută cu încălcarea perioadei de reținere sau a perioadei pentru care a fost autorizat arestul.
- 2) ordonanțele privind încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărire penală;
- 3) alte acțiuni care afectează drepturile și libertățile constituționale ale persoanei.

(3) Plângerea poate fi înaintată judecătorului de instrucție (...) în termen de 10 zile de la data la care a luat cunoștință de rezultatul examinării plângerii sau de la data expirării termenului prevăzut de lege la care urma să primească răspuns la plângere.

(4) Plângerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 10 zile, cu participarea procurorului și cu citarea persoanei care a depus plângerea, precum și a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii. Neprezentarea persoanei care a depus plângerea și/sau a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii nu împiedică examinarea acesteia. Procurorul este obligat să prezinte în instanță materialele corespunzătoare. În cadrul examinării plângerii, procurorul și persoana care a depus plângerea, precum și persoanele ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii dau explicații.

(5) Judecătorul de instrucție, considerând plângerea întemeiată, adoptă o încheiere prin care obligă procurorul să lichideze încălcările depistate ale drepturilor și libertăților omului sau ale persoanei juridice și, după caz, declară nulitatea actului sau acțiunii procesuale atacate. Constatând că actele sau acțiunile atacate au fost efectuate în conformitate cu legea și că drepturile sau libertățile omului sau ale persoanei juridice nu au fost încălcate, judecătorul de instrucție pronunță o încheiere despre respingerea plângerii înaintate. Copia de pe încheiere se expediază persoanei care a depus plângerea și procurorului.

(6) Încheierea judecătorului de instrucție este irevocabilă, cu excepția încheierilor privind refuzul în pornirea urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală, încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale și reluarea urmăririi penale, care pot fi atacate cu recurs la curtea de apel în termen de 15 zile de la data pronunțării.”

VI. JURISPRUDENȚA PERTINENTĂ A CURȚII CONSTITUȚIONALE

22. Printr-o decizie din 30 septembrie 2021, Curtea Constituțională a respins, printre altele, o excepție de neconstituționalitate referitoare la art. 55¹ din Legea cu privire la Procuratură, în partea privind suspendarea din funcție *ope legis* a Procurorului General. Această decizie prevede următoarele în partea sa relevantă cauzei:

„72. (...) Procurorul General (...) [este], conform competențelor stabilite, conducător [al] Procuraturii. (...) Curtea admite că, în lipsa suspendării din funcție a Procurorului General, procurorul desemnat pentru a desfășura urmărirea penală în privința acestuia ar putea să nu dispună de o autonomie suficientă la luarea deciziilor, pe parcursul anchetei.

73. (...) suspendarea *ope legis* a mandatului Procurorului General în cazul pornirii urmăririi penale împotriva sa interferează, la modul abstract, de o manieră proporțională cu articolele 20, 26 și 125¹ din Constituție. Menținerea în funcție a Procurorului General în cazul inițierii unei cauze penale împotriva sa ar putea să lipsească, în unele cazuri, ancheta de efectivitate (a se vedea cauza *Kolevi v. Bulgaria*, 5 noiembrie 2009, în care Curtea Europeană a constatat o încălcare a dreptului la viață din cauza imposibilității de a efectua o anchetă efectivă în privința Procurorului General, pe care membrii familiei victimei îl suspectau de comiterea unui omor).

74. Mai mult, în cauza *Kolevi v. Bulgaria*, Curtea Europeană a efectuat, la §§ 138-152, o analiză de drept comparat a garanțiilor care asigură efectivitatea anchetei în cazurile care implică suspiciuni împotriva procurorilor de rang înalt. Curtea a identificat

că în mai multe state europene (...) este reglementată suspendarea din funcție a procurorilor de rang înalt atunci când sunt inițiate cauze penale în privința lor.”

DOCUMENTELE CONSILIULUI EUROPEI

23. La cea de-a 129-a ședință plenară desfășurată în Veneția și online la 10 și 11 decembrie 2021, Comisia de la Veneția a adoptat Opinia nr. 1058/2021 cu privire la modificările introduse la 24 august 2021 la Legea cu privire la Procuratură (documentul CDL-AD(2021)047), ale cărei pasaje relevante prevăd următoarele:

„(...) G. Suspendarea Procurorului General (PG) și desemnarea unui Procuror General interimar

1. Suspendarea automată a Procurorului General

87. Noul articol 55¹ prevede suspendarea PG în cazul în care este pornită urmărirea penală în privința lui. Această suspendare este automată, de drept.

88. Respectiva prevedere a fost examinată de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova (CCRM), care a constatat că suspendarea PG și a adjuncților săi nu constituie o încălcare a prezumției nevinovăției. Potrivit CCRM, suspendarea PG, care este conducătorul tuturor procurorilor și ofițerilor de urmărire penală, garantează o investigare independentă a cauzelor în care PG ar putea fi implicat. În sprijinul concluziei sale, CCRM a citat hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza *Kolevi v. Bulgaria*. În această cauză, Curtea a constatat că Articolul 2 din Convenția europeană impunea ca pretinsul omor cu implicarea Procurorului General al Bulgariei la acel moment să nu fie investigat de către anchetatori subordonați ierarhic aceluiași Procuror General. Referitor la suspendarea din funcție a adjuncților PG, CCRM a menționat că ei sunt numiți în funcție în baza încrederii personale pe care le-o acordă PG, astfel încât suspendarea lor ar urmări același scop legitim.

89. Comisia de la Veneția este de acord că, în principiu, suspendarea PG în situația în care există o cauză penală pendinte în privința sa nu este incompatibilă cu prezumția nevinovăției, din motivele explicate de către CCRM și, totodată, deoarece menținerea în funcție a PG, în pofida existenței unor acuzații serioase împotriva lui, ar putea submina încrederea publică în procuratură. Cu toate acestea, trebuie oferite garanții procedurale care să asigure că mecanismul de suspendare nu este folosit în mod arbitrar. Comisia de la Veneția reiterează remarcile sale anterioare în această privință: pornirea urmăririi penale și efectuarea acesteia trebuie însoțită de garanții procedurale adecvate, iar prezumția nevinovăției a acuzatului trebuie respectată de către orice organ oficial sau titular al unei funcții competente să comenteze cauza penală.

90. În cadrul unei opinii referitoare la Bulgaria, Comisia de la Veneția a atenționat în privința suspendării automate a judecătorilor: ea a recomandat Camerei Judiciare a Consiliului Superior al Magistraturii „să examineze fondul acuzațiilor și să decidă dacă probele împotriva unui judecător sunt suficient de convingătoare (...) și dacă cer o suspendare”. În caz contrar, procurorii ar avea „puterea de a iniția suspendarea judecătorilor pentru o perioadă potențial îndelungată în baza unor probe (relativ) slabe”, ceea ce ar putea pune în pericol independența judecătorului.

91. În modul explicat de către raportori, noul articol 55¹ trebuie citit în coroborare cu articolul 34 alin. (5), care prevede că pornirea urmăririi penale împotriva PG trebuie să

fie autorizată de către CSP, care, în această situație, trebuie să desemneze un procuror special pentru a examina cauza. Astfel, PG nu poate fi urmărit – și, prin urmare, nu poate fi suspendat – fără implicarea CSP. Autoritățile consideră că aceasta reprezintă o garanție suficientă a independenței PG.

92. Cu toate acestea, așa cum rezultă din opinia referitoare la Bulgaria, nu orice investigație penală cere suspendarea automată a PG. Ar fi mai rezonabil ca CSP să fie lăsat să decidă, pe o bază *ad hoc* și pornind de la gravitatea acuzațiilor aduse în privința PG, dacă suspendarea este necesară. Suspendarea automată poate fi aplicată în cauzele în care PG este cercetat pentru o infracțiune de o anumită gravitate, dar chiar și în aceste situații CSP ar trebui să fie implicat pentru a examina dacă probele preliminare împotriva PG sunt în mod rezonabil suficiente pentru a iniția o cauză. Într-adevăr, probele preliminare colectate în scopul inițierii unei cauze nu trebuie să fie de o calitate și natură suficientă pentru a obține o condamnare. Totuși, CSP însuși trebuie să verifice dacă aceste probe preliminare nu sunt în mod clar fabricate sau irelevante.

93. Ministerul Justiției, în comentariile sale scrise, a accentuat că menținerea în funcție a PG în timp ce o cauză penală în privința sa este pendinte ar fi în detrimentul prestigiului procuraturii și al independenței investigației. Acest argument este valid: Comisia de la Veneția nu se opune suspendării PG în momentul inițierii cauzei penale, cu condiția că CSP este implicat în mod corespunzător și poate asigura că acuzațiile aduse PG nu sunt frivole, motivate politic sau prea slabe, și că suspendarea temporară a PG este necesară pentru a proteja prestigiul procuraturii și independența oricărei investigații ulterioare. Suspendarea automată din funcție a PG este inadmisibilă, iar participarea semnificativă a CSP este necesară pentru a decide în privința suspendării.

(...)

105. Comisia de la Veneția invită autoritățile Republicii Moldova să considere întoarcerea PG în cadrul CSP în calitate de membru de drept (în caz de necesitate, cu o ajustare corespunzătoare a componenței CSP). În plus, anumite alte modificări sunt contestabile din punct de vedere al standardelor internaționale și/sau al celor mai bune practici și, prin urmare, trebuie revăzute. În special, Comisia de la Veneția formulează următoarele recomandări:

- așteptarea legitimă a membrilor de a-și îndeplini mandatul să nu fie perturbată fără motive foarte serioase;
- procedura de „evaluare a performanțelor” PG trebuie să fie revăzută considerabil. În special, legea trebuie să descrie în mod clar natura și principalii indicatori de evaluare a performanțelor și să precizeze cum aceasta se deosebește de răspunderea disciplinară. CSP poate fi împuternicit cu sarcina de a defini reguli mai specifice, dar întotdeauna în cadrul stabilit de lege. Comisia de Evaluare (CE) n-ar trebui să poată funcționa fără membri ai procuraturii, iar legea ar trebui să stipuleze clar că recomandările CE nu sunt obligatorii pentru CSP;
- CSP ar trebui să poată decide dacă suspendarea PG în contextul unei cauze penale inițiate în privința lui este justificată; suspendarea PG nu trebuie să finalizeze în mod automat mandatele adjuncților săi;
- în caz de suspendare a PG sau de vacanță a funcției sale, CSP ar trebui să numească unul dintre adjuncții săi în calitate de PG interimar, până la finalizarea procesului penal și/sau alegerea unui nou PG. Ar trebui instituite garanții suplimentare pentru a exclude orice influență din partea PG suspendat sau revocat asupra proceselor penale sau de altă natură împotriva sa.”

24. Pasajul pertinent din Opinia nr. 855/2016 privind Legea sistemului judiciar, adoptată în privința Bulgariei de către Comisia de la Veneția la cea de-a 112-a reuniune plenară desfășurată la Veneția la 6 și 7 octombrie 2017 (documentul CDL-AD(2017)018), este formulat în felul următor:

„(...) 40. Comisia de la Veneția reamintește că reforma mecanismelor de responsabilizare referitoare la PG nu cere o relaxare simetrică a procedurilor privind eliberarea din funcție a celor doi judecători-șefi sau ai membrilor judecători din Consiliul Judiciar Suprem. Deși judecătorii ar trebui să fie independenți, acest concept nu este aplicabil în totalitate procurorilor; ar fi mai corect de vorbit de „autonomie” decât de „independență” în privința procuraturii. O anumită simetrie a instituțiilor și a procedurilor aplicabile celor două ramuri ale justiției este inevitabilă (...)”

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 6 DIN CONVENȚIE

25. Reclamantul se plânge de lipsa accesului la o instanță pentru a contesta suspendarea sa din funcție. El invocă Articolul 6 § 1 din Convenție, care, în partea sa relevantă cauzei, prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil (...) de către o instanță (...) care va hotărî (...) asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil (...).”

A. Cu privire la admisibilitate

1. *Observațiile părților*

26. Guvernul ridică două excepții: una de inaplicabilitate a Articolului 6 § 1 din Convenție și una de neepuizare a căilor interne de recurs. Referitor la prima excepție, Guvernul argumentează că reclamantul, în calitate sa de înalt funcționar public, nu a avut un drept cu caracter civil în sensul Articolului 6 § 1 în această cauză. De fapt, suspendarea din funcție a reclamantului a avut loc *ope legis*, în momentul pornirii urmăririi penale în privința sa, iar legislația națională nu prevedea posibilitatea contestării acestei măsuri (paragraful 18 *supra*). Potrivit Guvernului, asemenea prevederi erau justificate în situații similare cu cea a reclamantului – un înalt funcționar cu competențe ample în domeniul supravegherii cauzelor penale – prin necesitatea garantării autonomiei procurorului desemnat de către CSP pentru a efectua urmărirea penală în privința reclamantului. Cu referire la cea de-a doua excepție, Guvernul a explicat că, în cadrul cauzei penale, pentru a contesta hotărârea în litigiu, reclamantul nu trebuia să epuizeze calea contenciosului administrativ, așa cum a făcut-o, ci trebuia să se conformeze

prevederilor relevante din Codul de procedură penală („CPP”) (paragraful 21 *supra*).

27. Reclamantul contestă ambele excepții. Referitor la compatibilitatea *ratione materiae* a Articolului 6 § 1 din Convenție, el invită Curtea să aplice jurisprudența *Kövesi v. România* (nr. 3594/19, §§ 154-158, 5 mai 2020), cauză în care Curtea a concluzionat, în situația unui procuror general al cărui mandat fusese întrerupt înainte de termen, că omisiunea de a oferi acces la o instanță a determinat pentru reclamantă o încălcare a drepturilor garantate de Articolul 6 § 1. În privința epuizării remediilor naționale, el susține că a exercitat remediul indicat de către CSP în hotărârea sa din 5 octombrie 2021 și că remediul sugerat de către Guvern nu era unul eficient.

2. Cu privire la aplicabilitatea Articolului 6

a) Principiile pertinente privitoare la aplicabilitatea aspectului civil al Articolului 6 § 1

28. Curtea se referă la principiile relevante referitoare la aplicabilitatea aspectului civil al Articolului 6 § 1, în modul rezumat în cauzele *Grzęda v. Polonia* ([MC], nr. 43572/18, §§ 257-264, 15 martie 2022) și *Eminağaoğlu v. Turcia* (nr. 76521/12, §§ 59-63, 9 martie 2021). Ea reamintește, de asemenea, că a constatat deja că Articolul 6 § 1 din Convenție este aplicabil sub aspectul său civil în cauzele referitoare la măsurile temporare de suspendare din funcție a magistraților în contextul procedurilor disciplinare inițiate în privința lor (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Paluda v. Slovacia*, nr. 33392/12, §§ 29-35, 23 mai 2017, *Camelia Bogdan v. România*, nr. 36889/18, § 70, 20 octombrie 2020 și *Juszczyszyn v. Polonia*, nr. 35599/20, §§ 134-137, 6 octombrie 2022).

b) Aplicarea acestor principii în prezenta cauză

29. De la început, Curtea notează că, potrivit dispozițiilor pertinente din Constituție, reclamantul a fost investit în anul 2019 de către CSP pentru un mandat de șapte ani (paragrafele 5 și 15 *supra*). Legislația națională în vigoare la data numirii prevedea în mod clar durata mandatului său și enumera exhaustiv motivele exacte care puteau determina încetarea acestuia. Abia în august 2021, *id est* după numirea reclamantului în funcția de Procuror General, o modificare legislativă a introdus regula suspendării de drept din funcție a Procurorului General în momentul pornirii urmăririi penale în privința sa (paragraful 18 *supra*). Această prevedere nouă a anulat regulile vechi, ceea ce constituie însuși obiectul litigiului privind aplicabilitatea garanțiilor echității procesuale care rezultă din Articolul 6 § 1. Prin urmare, în circumstanțele prezentei cauze, întrebarea dacă a existat un drept prevăzut de legislația națională nu poate fi determinată în baza prevederilor noi. Din aceste considerente, rezultă că din partea reclamantului a existat o contestare reală și serioasă cu privire la un „drept” pe care el îl putea pretinde, în mod

sustenabil, ca fiind recunoscut în dreptul intern (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Grzęda*, pre-citată, § 285-286 și *Baka v. Ungaria* ([MC], nr. 20261/12, § 111, 23 iunie 2016), pentru situații de încetare a mandatelor judecătorilor, și *Kövesi*, pre-citată, §§ 111-116, pentru încetarea mandatului Procurorului General).

30. Continuând cu întrebarea dacă dreptul revendicat de către reclamant are un caracter „civil” în sensul autonom al Articolului 6 § 1 din Convenție, Curtea este dispusă să accepte că prima dintre condițiile *Eskelinen (Vilho Eskelinen și alții v. Finlanda* [MC], nr. 63235/00, § 62, CEDO 2007-II, paragraful 50 *supra*) este considerată întrunită atunci când, chiar și în lipsa unei prevederi exprese în această privință, s-a demonstrat inechivoc că dreptul intern exclude accesul la o instanță pentru respectivul tip de contestație. Prin urmare, ea consideră, în primul rând, că această condiție este întrunită atunci când legislația națională conține o excludere explicită a dreptului de acces la o instanță, dar poate fi întrunită și atunci când excluderea respectivă este de natură implică, în special atunci când rezultă dintr-o interpretare sistemică a cadrului legislativ aplicabil sau din legislația în ansamblu (*Grzęda*, § 292).

31. Guvernul, la rândul său, a susținut că sistemul juridic intern excludea orice formă de recurs împotriva suspendării din funcție și a explicat că reclamantul trebuia să urmeze calea penală pentru a contesta decizia procurorului V.F. de a porni urmărirea penală în privința sa (paragrafele 47-50 *supra*). Aceasta a fost teza susținută de către instanțele naționale, care au explicat că mențiunea inclusă în hotărârea CSP referitoare la contenciosul administrativ rezulta dintr-o eroare materială și, prin urmare, au respins acțiunea în contencios administrativ formulată de către reclamant, deoarece depășea competența lor (paragrafele 11-13 *supra*). Reclamantul, la rândul său, a contestat raționamentul Guvernului (paragraful 27 *supra*).

32. Curtea observă că, potrivit hotărârii CSP din 5 octombrie 2021, un procuror (V.F.) a fost desemnat să investigheze circumstanțele invocate de către deputatul L.C. (paragraful 7 *supra*). Ea notează că urmărirea penală a fost pornită în aceeași zi și că reclamantul a fost automat suspendat din atribuțiile sale (paragrafele 8 și 18 *supra*), iar ulterior, fiind în dezacord cu modul în care hotărârea CSP fusese adoptată și cu efectele pe care le producea, a urmat în mod corespunzător, însă fără succes, calea de recurs indicată de către CSP (paragrafele 7 și 9-10 *supra*). În această privință, Curtea notează că reclamantul nu a avut posibilitatea de a fi audiat de către CSP (paragraful 7 *supra*).

33. Curtea notează că, potrivit raționamentului instanțelor naționale care au interpretat legislația națională în domeniul administrativ (paragraful 20 *supra*), contestația depusă de către reclamant nu reprezenta un remediu eficient care să permită controlul legalității hotărârii CSP și al suspendării sale din funcție (paragrafele 11-13 *supra*). Ea mai notează că, potrivit legislației naționale în vigoare la acel moment, suspendarea din funcție a

Procurorului General opera automat, prin efectul legii, în momentul pornirii urmăririi penale împotriva sa (paragrafele 18 și 22 *supra*), și că nicio prevedere din dreptul intern – cea invocată de către Guvern în sprijinul obiecției sale referitoare la neepuizarea remediilor naționale sau oricare alta – nu permitea reclamantului să conteste o asemenea măsură (paragrafele 15-22 *supra*).

34. În acest din urmă aspect, Curtea observă că remediul prevăzut la art. 313 din CPP, care prevede plângerea împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații, nu este unul eficient în sensul Articolului 35 § 1 din Convenție. Ea mai notează că CSP nu este un organ care intră sub incidența art. 313 din CPP. De fapt, respectivul remediu oferă acuzatului posibilitatea de a depune la judecătorul de instrucție o plângere împotriva acțiunilor și actelor organului de urmărire penală sau împotriva măsurilor indicate în alin. (2) din același articol (paragraful 21 *supra*), în timp ce reclamantul dorea să conteste suspendarea sa din funcție, o măsură care avea loc automat, prin efectul legii, la care art. 313 din CPP nu se referea. În plus, Curtea notează că legislația națională a fost ulterior modificată, iar CSP are actualmente posibilitatea de a verifica dacă o asemenea măsură trebuie să fie menținută sau nu (paragraful 19 *supra*), ceea ce confirmă voința autorităților de a prevedea o monitorizare a măsurii automate de suspendare din funcție a Procurorului General și corespunde recomandărilor făcute de către Comisia de la Veneția în această privință (paragraful 23 *supra*).

35. Prin urmare, Curtea consideră că prima condiție *Eskelinen*, menționată mai sus, este îndeplinită. Ea reamintește că cele două condiții sunt cumulative (*Grzęda*, pre-citată, § 291 *in fine*).

36. Curtea trebuie acum să determine dacă, în prezenta cauză, imposibilitatea reclamantului de a se adresa în instanță a fost, în modul susținut de către Guvern, justificată de motive obiective care țin de interesul Statului.

37. Înainte de a continua această analiză, Curtea dorește să reamintească faptul că, în cazul judecătorilor, având în vedere rolul deosebit al sistemului judiciar în societate, locul eminent pe care îl ocupă justiția într-o societate democratică și importanța din ce în ce mai mare oferită separării puterilor și necesității păstrării independenței justiției, ea acordă o atenție deosebită măsurilor întreprinse în privința judecătorilor în funcție (*Baka*, pre-citată, § 164, și referințele citate acolo, și *Ramos Nunes de Carvalho e Sá v. Portugalia* [MC], nr. 55391/13 și altele 2, § 196, 6 noiembrie 2018). Ar fi iluzoriu de considerat că judecătorii pot respecta statul de drept și pune în aplicare Convenția în cazul în care legislația națională îi lipsește de garanțiile prevăzute de Convenție cu privire la chestiuni care afectează în mod direct independența și imparțialitatea lor (*Bilgen v. Turcia*, nr. 1571/07, § 79, 9 martie 2021, *Grzęda*, pre-citată, § 264, și referințele citate acolo). Astfel, în contextul celei de-a doua condiții *Eskelinen*, atunci când se face referire la

„încrederea și loialitatea specială” așteptată de la judecători, se are în vedere loialitatea față de statul de drept și democrație, și nu față de deținătorii puterii publice (*Bilgen*, pre-citată, § 79).

38. Cu certitudine, în principiu, constatările de mai sus sunt valabile doar în cazul judecătorilor, al căror statut nu este în niciun fel similar statutului procurorilor. Curtea notează, în această privință, că cerința de independență stabilită în Articolul 6 § 1 din Convenție se aplică judecătorilor și instanțelor judecătorești, și nu procurorilor (*Thiam v. Franța*, nr. 80018/12, §§ 70-71, 18 octombrie 2018). Cu toate acestea, Curtea a remarcat deja că, atunci când vine vorba de necesitatea protejării împotriva ingerințelor arbitrare în funcțiile lor de către autoritățile publice, în special dacă lipsa accesului la un control independent a fost justificată de motive obiective legate de interesul Statului, nu poate fi trasată o linie clară între judecători și procurori (*Eminağaoğlu*, pre-citată, §§ 75-80). Astfel, toți membrii sistemului judiciar, fie judecători sau procurori, trebuie să beneficieze – la fel ca și ceilalți cetățeni – de o protecție împotriva arbitrarului susceptibil să emane de la puterea legislativă sau executivă; cu toate acestea, doar supravegherea de către un organism judiciar independent a unor astfel de măsuri precum revocarea poate asigura în mod efectiv o asemenea protecție (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kövesi*, pre-citată, § 124, și *Bilgen*, pre-citată, § 79). În plus, esențial pentru prezenta cauză este că, potrivit jurisprudenței Curții, este deosebit de dificil de acceptat că limitările privind accesul unui procuror la o instanță independentă sunt justificate de motive obiective referitoare la interesul Statului, în timp ce legislația acestui Stat-membru plasează în mod expres procurorii în aceeași situație cu judecătorii cu referire la independența lor (*Eminağaoğlu*, pre-citată, §§ 36, 75-80; *Kövesi*, pre-citată, § 124).

39. Curtea consideră că suspendarea automată din funcție a unui Procuror General implicat într-o cauză penală nu poate fi justificată, în lipsa oricărei forme de control judiciar, de motive obiective determinate de interesul Statului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kövesi*, pre-citată, § 124). Într-adevăr, simpla teamă – în principiu, total justificată în sine – că Procurorul General suspendat ar putea influența urmărirea penală împotriva sa nu este suficientă pentru a justifica lipsa oricărei forme de control de orice natură, timp de mai mult de doi ani, asupra măsurii contestate (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Camelia Bogdan*, pre-citată, § 76). Deși este adevărat că, potrivit legislației moldovenești, procurorii își exercită atribuțiile în mod autonom, iar judecătorii în mod independent (paragraful 15 *supra*), sistemul judiciar național, totuși, nu face nicio distincție fundamentală între un statut sau altul (paragraful 16 *supra*; a se vedea, *mutatis mutandis*, *Eminağaoğlu*, pre-citată, § 76, *Kövesi*, pre-citată, § 124 și, în baza Articolului 10 din Convenție, *Stancu și alții v. România*, nr. 22953/16, §§ 113 și 115, 18 octombrie 2022 și a se vedea, de asemenea, *a contrario*, *Thiam v. Franța*, nr. 80018/12, §§ 70-71, 18 octombrie 2018).

40. Având în vedere cele de mai sus, Curtea consideră că cea de-a doua condiție *Eskelinen* nu a fost întrunită în prezenta cauză și, prin urmare, concluzionează că Articolul 6 § 1 sub aspectul său civil este aplicabil prezentei cauze. Rezultă că obiecția de inaplicabilitate a Articolului 6 § 1, invocată de către Guvern, trebuie respinsă.

3. *Cu privire la epuizarea remediilor interne*

41. Ținând cont de toate considerentele precedente (paragrafele 33-34 *supra*), Curtea concluzionează că reclamantul nu a avut, la momentul evenimentelor, niciun remediu efectiv în sensul Articolului 35 § 1 din Convenție în privința măsurii care i-a fost aplicată. Rezultă că excepția de neepuizare a căilor de atac interne, invocată de către Guvern în acest sens, nu poate fi reținută.

42. Constatând că plângerea nu este în mod vădit nefondată sau inadmisibilă pentru orice alte motive prevăzute la Articolul 35 din Convenție, Curtea o declară admisibilă.

B. Cu privire la fond

1. *Argumentele părților*

a) Reclamantul

43. Reclamantul susține că a utilizat, fără succes, recursul indicat de către CSP în hotărârea sa din 5 octombrie 2021 pentru a contesta desemnarea procurorului V.F. și a solicitat anularea suspendării sale din funcție. Potrivit lui, procurorii trebuie să beneficieze de aceleași garanții ca și judecătorii în materie de acces la o instanță. El argumentează că prezenta cauză este similară cauzei *Kövesi*, pre-citate. El explică faptul că dreptul intern nu prevede în mod clar o metodă de desemnare de către CSP a procurorului responsabil de urmărirea penală împotriva Procurorului General. În final, el consideră că exista o așteptare întemeiată ca instanțele interne să-i examineze contestația.

44. El insistă în privința dublei împrejurări că, pe de o parte, remediu pe care l-a folosit era indicat expres în dispozitivul hotărârii CSP din 5 octombrie 2021 și că, pe de altă parte, CPP nu prevedea contestarea desemnării unui procuror în condițiile art. 34 din Legea cu privire la Procuratură (paragraful 18 *supra*). Potrivit lui, baza legală indicată de către Guvern în sprijinul excepției referitoare la neepuizare pe care o invocă, în special art. 313 din CPP, nu se referă la circumstanțele cauzei. Într-adevăr, el explică faptul că respectiva prevedere stabilește posibilitatea depunerii unei contestații împotriva rezultatului unei plângeri penale sau inactivității procurorului și, prin urmare, se referă la o altă fază a procesului (paragraful 21 *supra*).

45. Reclamantul consideră, pe scurt, că legislația națională a exclus orice recurs împotriva hotărârii CSP cu privire la desemnarea procurorului V.F. pentru a investiga circumstanțele care au stat la baza plângerii depuse de către deputatul L.C. și, implicit, suspendarea sa din funcție. De asemenea, el se referă la recomandările Comisiei de la Veneția, potrivit cărora CSP ar trebui să aibă posibilitatea de a decide în fiecare caz dacă suspendarea din funcție a Procurorului General este justificată (paragraful 23 *supra*).

46. Prin urmare, reclamantul invită Curtea să urmeze în prezenta cauză același raționament ca și în cauza *Kövesi*, pre-citată (§§ 154-158), *id est* să constate că Articolul 6 § 1 din Convenție este aplicabil și că a existat o încălcare a dreptului său de acces la o instanță.

b) Guvernul

47. În primul rând, Guvernul subliniază că procesul finalizat prin încheierea Curții Supreme din 29 decembrie 2021 nu se referea la suspendarea din funcție a reclamantului, ci la desemnarea de către CSP a procurorului V.F. pentru a investiga faptele denunțate de către deputatul L.C.

48. Referindu-se la mențiunea din dispozitivul hotărârii din 5 octombrie 2021, privind posibilitatea contestării în contencios administrativ, Guvernul a admis, la fel ca și instanțele naționale, că ea rezulta dintr-o eroare tehnică, deoarece hotărârea contestată nu reprezenta un act administrativ în sensul Codului administrativ (paragraful 20 *supra*). Într-adevăr, deși hotărârile CSP pot face, în principiu, obiectul contenciosului administrativ, hotărârea respectivă a fost adoptată în virtutea competențelor conferite CSP în procesul penal (paragraful 21 *supra*). Guvernul a indicat că legislația națională autoriza CSP să desemneze un procuror în condițiile art. 55¹ din Legea cu privire la Procuratură, fără a solicita opinia Procurorului General în acest sens, similar situației în care ultimul putea desemna un procuror pentru a investiga pretensele acte comise de către Președintele Parlamentului, de către Președintele Republicii sau de către Primul-Ministru. Guvernul consideră că simpla desemnare de către CSP a procurorului V.F. nu a afectat drepturile reclamantului, deoarece, potrivit lui, o asemenea hotărâre nu a fost destinată să examineze admisibilitatea plângerii depuse de către deputatul L.C. sau fondul inițierii urmăririi penale în privința autorului prezumat al faptelor pe care ultimul le denunțase.

49. Făcând referire la opiniile formulate în prezenta cauză de către Curtea de Apel Chișinău, Curtea Supremă și CSP, Guvernul susține că reclamantul putea contesta desemnarea procurorului V.F. nu pe calea contenciosului administrativ, ci prin depunerea unei plângeri la judecătorul de instrucție, în conformitate cu art. 313 din CPP, pentru a se plânga de urmărirea penală împotriva sa (paragraful 21 *supra*).

50. Cu referire la suspendarea din funcție a reclamantului, Guvernul reamintește că ea se aplica *ope legis*, din momentul inițierii urmăririi penale împotriva sa (paragraful 18 *supra*). El reiterează argumentele pe care s-a

bazat pentru a cere incompatibilitatea *ratione materie* și accentuează că cele două condiții stabilite de către Curte în cauza *Vilho Eskelinen*, pre-citată, § 62, pentru a considera dacă un Stat poate invoca în mod valabil statutul de funcționar public al unui reclamant pentru a-l exclude de sub protecția Articolului 6, au fost întrunite în prezenta cauză. El se referă, pe de o parte, la existența unei dispoziții exprese în legislația națională care prevede, pentru titularul funcției exercitate de către reclamant, o excepție de la dreptul de acces la o instanță și, pe de altă parte, la justificarea unei asemenea derogări prin motive obiective determinate de interesul Statului.

51. Guvernul explică faptul că legislația națională nu prevede posibilitatea ca reclamantul, în calitatea sa de înalt funcționar, să conteste suspendarea sa din funcție. Făcând referire la decizia Curții Constituționale în acest sens (paragraful 22 *supra*), el reamintește că suspendarea contestată din funcție a fost justificată de funcția de Procuror General, ocupată de către reclamant, care îi oferea competențe extinse în domeniul supravegherii cauzelor penale, ceea ce reducea gradul de autonomie și independență al procurorului responsabil de urmărirea penală în privința reclamantului. Guvernul adaugă că, în opinia sa adoptată în această privință, Comisia de la Veneția nu a considerat necesar să prevadă posibilitatea Procurorului General de a contesta o asemenea măsură (paragraful 23 *supra*). Potrivit Guvernului, aceste argumente ar justifica renunțarea la dreptul de acces la o instanță în prezenta cauză. În final, Guvernul consideră că trebuie făcută o deosebire între standardele aplicabile judecătorilor și cele aplicabile procurorilor, și face referire în acest sens la opinia adoptată de către Comisia de la Veneția cu privire la legislația care reglementează sistemul judiciar în Bulgaria (paragraful 24 *supra*).

2. *Aprecierea Curții*

52. Curtea reamintește că dreptul de acces la o instanță nu este absolut. El poate fi supus limitărilor, cu condiția că ele nu restricționează sau reduc accesul justițiabililor la un judecător într-o manieră sau măsură care să afecteze însăși esența sa. În plus, aceste limitări sunt compatibile cu Articolul 6 § 1 doar dacă urmăresc un scop legitim și dacă există o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele angajate și respectivul scop (*Baka*, pre-citată, § 120, și jurisprudența citată acolo).

53. Curtea notează, de rând cu Guvernul, Curtea Constituțională și Comisia de la Veneția, că măsura de suspendare în sine ar putea fi, în principiu, justificată de funcția reclamantului în calitate de Procuror General, care îi conferea competențe extinse de control asupra cauzelor penale, și că aplicarea unei asemenea măsuri unui Procuror General nu ridică, în sine, o problemă din perspectiva Convenției (paragrafele 51 și 22-23 *supra*).

54. Cu toate acestea, Curtea reamintește – așa cum a menționat și Comisia de la Veneția (paragraful 23 *supra*) – că trebuie instituite garanții procedurale care să asigure că mecanismul de suspendare nu este utilizat în mod arbitrar.

În acest context, Curtea notează, de asemenea, importanța tot mai mare a echității procesuale în cauzele referitoare la eliberarea din funcție a procurorilor, inclusiv a intervenției unei autorități independente de executiv și legislativ în deciziile referitoare la numirea și revocarea procurorilor (*Kövesi*, pre-citată, § 156).

55. În prezenta cauză, Curtea nu poate decât să constate că reclamantul nu a beneficiat de vreo formă de protecție judiciară în privința măsurii de suspendare a sa din funcție, ceea ce l-a lipsit timp de mai mult de doi ani de posibilitatea de a-și exercita atribuțiile sale în calitate de Procuror General și de a primi salariul corespunzător (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Paluda*, §§ 52-53 și *Camelia Bogdan*, § 75, pre-citate, paragraful 35 *supra*).

56. În aceste condiții, Curtea consideră că Statul reclamat a încălcat însăși esența dreptului reclamantului de acces la o instanță (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Paluda*, § 46-55, *Camelia Bogdan*, §§ 71-79 și *Kovesi*, §§ 156-158, toate pre-citate).

57. Prin urmare, a avut loc o încălcare a Articolului 6 § 1 din Convenție.

II. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 13 DIN CONVENȚIE

58. Invocând Articolul 13 din Convenție, reclamantul pretinde că el nu a avut acces la vreun remediu efectiv la nivel național care să-i permită să conteste măsura suspendării sale din funcție. Articolul 13 prevede următoarele:

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

59. Curtea observă că plângerea invocată de către reclamant în baza Articolului 13 este, în substanță, identică cu cea formulată în baza Articolului 6 § 1. Ea reamintește că Articolul 6 constituie *lex specialis* în raport cu Articolul 13, exigențele ultimului fiind incluse în cerințele mult mai stricte ale celui dintâi (a se vedea, spre exemplu, *Kudla v. Polonia* [MC], nr. 30210/96, § 146, CEDO 2000-XI, *Baka*, § 181 și *Grzęda*, §§ 351-353, pre-citate). Prin urmare, ea concluzionează că nu trebuie să examineze separat nici admisibilitatea, nici fondul plângerii privind încălcarea Articolului 13 din Convenție.

III. CU PRIVIRE LA APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

60. Potrivit Articolului 41 din Convenție:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți Contractante nu permite decât o înlăturare

incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciul

61. Reclamantul pretinde 20.000 de euro (EUR) pentru prejudiciul moral pe care consideră că l-a suferit din cauza mediatizării intense a cauzei la nivel național. El precizează că reputația sa a fost afectată în urma imposibilității de a contesta hotărârea CSP din 5 octombrie 2021.

62. Guvernul este de opinia că mediatizarea cauzei nu este imputabilă autorităților naționale, iar reclamantul nu și-a justificat pretenția sa referitoare la prejudiciul moral pe care pretinde că l-a suferit și, în orice caz, suma cerută este excesivă în raport cu jurisprudența Curții.

63. Curtea acordă 3.600 EUR pentru prejudiciul moral, plus orice taxă care poate fi percepută la această sumă.

B. Costuri și cheltuieli

64. Reclamantul pretinde 3.600 EUR pentru costurile și cheltuielile pe care pretinde că le-a suportat în cadrul procedurii din fața Curții, pentru care declară că a contractat doi avocați.

65. Guvernul invită Curtea, având în vedere faptul că reclamantul nu a prezentat niciun contract de asistență juridică ce ar justifica preținsele costuri și cheltuieli, să aplice jurisprudența din *Filat v. Republica Moldova* (nr. 72114/17, § 17, 31 ianuarie 2023). El precizează că reclamantul a fost reprezentat în fața Curții de către un singur avocat, considerând că suma solicitată este excesivă și adăugând că pretențiile pentru satisfacție echitabilă au fost prezentate în afara termenelor acordate de către Curte.

66. Cu referire la pretențiile pentru satisfacție echitabilă și obiecția de tardivitate formulată de către Guvern în privința lor, Curtea reține că la 13 decembrie 2022 Președintele Secției a decis, în conformitate cu Articolul 38 § 1 din Regulamentul Curții, să le anexeze la dosar. Pe de altă parte, ținând cont de documentele aflate în posesia ei și de jurisprudența sa, Curtea nu poate accepta pretenția reclamantului privind costurile și cheltuielile, deoarece ea nu se bazează pe niciun element justificativ pertinent (Articolul 60 § 2 din Regulament).

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* admisibilă plângerea privind lipsa accesului la un tribunal;
2. *Hotărăște* că a avut loc o încălcare a Articolului 6 § 1 din Convenție;

3. *Hotărâște* că nu trebuie să examineze separat nici admisibilitatea, nici fondul plângerii referitoare la încălcarea Articolului 13 din Convenție;
4. *Hotărâște*
 - a) că Statul reclamat trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data devenirii definitive a hotărârii în conformitate cu Articolul 44 § 2 din Convenție, 3.600 EUR (trei mii șase sute de euro), plus orice taxă care poate fi percepută la această sumă, pentru prejudiciul moral, care urmează a fi convertită în moneda Statului reclamat la rata de schimb aplicabilă la data transferului;
 - b) că, la expirarea perioadei respective și până la data efectuării transferului, urmează a fi achitată o dobândă adițional sumei de mai sus, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de către Banca Centrală Europeană pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
5. *Respinge* restul pretenției pentru satisfacție echitabilă.

Redactată în limba franceză și comunicată în scris la 24 octombrie 2023, în conformitate cu Articolul 77 §§ 2 și 3 din Regulament.

Hasan Bakırcı
Grefier

Arnfinn Bårdsen
Președinte